

Thưa quý vị, hàng chục ký giả nước ngoài từng tới Sài Gòn để tin trong thời kỳ Chiến tranh Việt Nam

số trẻ là mệnh đề này vào cuối tháng Tới đây nhân dịp 35 năm ngày cuộc chiến kết thúc. Trong cuộc gặp mặt có thể là lần cuối cùng này, các nhà báo ký sự cùng thời chiến tranh cũng như chia sẻ ký ức với người xem, nhất là những người trẻ tuổi, và một phần của cuộc đời làm báo đáng nhớ của mình. Mời quý vị cùng Nguyễn Trung tìm hiểu về chuyên đi đầy hoài niệm trong chuyên mục 'Câu chuyện Việt Nam' tuần này.

Hình: Tim Page

Thư phóng viên của nhà báo Tim Page trong thời kỳ chiến tranh Việt Nam

Ông Tim Page đã tới Việt Nam từng công gôn 60 lần kể khi trẻ tới Việt Nam lần đầu tiên năm 1980 sau khi Chiến tranh Việt Nam kết thúc. Trẻ tới VOA Việt Ngữ từ Australia, nơi ông đang sinh sống, ký giả của tạp chí Time hồi những năm 60 – 70 cho biết ông đã 'đem lòng yêu mến' Việt Nam.

Nhà báo ng i Anh này cho bi t tuy quay i thăm và công tác t i Vi t Nam nhi u l n, nh ng năm nay đ c bi t h n vì ông s i đ c g p m t hàng ch c đ ng nghi p chỉ n tr ng khác.

M t trong s đó là Carl Robinson, nhà báo k c u ng i Hoa K . Ký gi t ng làm vi c cho hãng thông t n AP này cũng chính là ng i đ ng lên t ch c cu c h i ng . Ông cho bi t các phóng viên k c u cùng ng i thân c a h s t i TP HCM cu i tháng này.

T i đây, c nhóm s t ch c m t bu i tri n lãm nh cũng nh trao đ i v i ng i xem t i khách s n Caravelle, n i đ c coi là đ i b n doanh không chính th c c a gi i ký gi n c ngoài h i nh ng năm 60 -70.

Ông Robinson nói: ‘So v i g n 100 ng i l n tr c, đ t này ch kho ng 50 phóng viên k c u s t i TP HCM. Trong l n g p g này, chúng tôi s ti p c n v i ng i dân nhi u h n so v i các l n tr c. Đi m đáng chú ý là chúng tôi s trao đ i v i ng i dân đ a ph ng cũng nh ng i n c ngoài i Vi t Nam v nh ng kinh nghi m s ng và làm vi c i mi n nam Vi t Nam trong th i chỉ n. Tôi nghĩ m i ng i, nh t là nh ng ai ch a tr i qua th i chỉ n, mu n l ng nghe nh ng gì x y ra th i k đó vì Sài Gòn đã thay đ i r t nhi u trong nh ng năm qua’.

Ông Robinson cho bi t thêm r ng k t n năm 1995, các nhà báo n c ngoài t ng đ a tin v Chi n tranh Vi t Nam g p nhau b n năm m t l n đúng đ p Chi n tranh Vi t Nam k t thúc.

Khi đ c h i v nh ng đi u đáng nh nh t k t khi t i Vi t Nam đ a tin chỉ n s l n đ u năm vào năm 1965 khi ông m i 20 tu i, ông Page cho bi t m i tr i nghi m t cu c chỉ n Vi t Nam có nh h ng l n t i mình và ông s l u gi chúng cho t i cu i đ i.

Carl Robinson

Ông Carl Robinson trong lần đi đưa tin về 1 cuộc hành quân hồi năm 1971

Ông nói: ‘Tôi nghĩ đó là một trong những nơi tuyệt vời nhất tôi từng sống. Đó là một câu chuyện mang nhiều kịch tính nhất mà tôi từng đưa tin.

Tôi chấp nhận bất cứ điều gì. Và tôi có những tình bạn lâu bền nhất. Chưa bao giờ tôi lo sợ hãi, và không cần đến vũ khí. Chưa bao giờ tôi trải qua những điều thú vị như vậy.

Tôi đã cho xuất bản năm quyển sách về Việt Nam. Tôi sẽ không bao giờ có một thời kỳ sống và làm việc điên rồ như vậy một lần nữa, nhất là khi đã có tuổi.

Tôi nhớ tôi biết nhiều hơn về Việt Nam khi còn là một thanh niên hơn tôi biết nhiều tiếng Việt hiện. Những trong cuộc sống, không bao giờ có thể nói ‘giá mà thời này, giá mà thời kia’ vì nó không thể quay ngược trở lại quá khứ’.

Ký giả Robinson nói ông và các đồng nghiệp từng nghĩ rằng 2005 là năm cuối cùng họ gặp mặt nhau, nhưng sau đó, vì lòng lòng với Việt Nam, tất cả quyết định trở lại với nước này thêm một lần nữa.

Vì khả năng không tiếp tục cho các cuộc họp mặt trong những năm tới, ông Robinson cho hay tuy tác là mặt trong những lý do dẫn tới điều này.

Ông cho biết: ‘Năm nay tôi 66 tuổi, nhưng vẫn là người được coi là trẻ so với rất nhiều các câu ký giả khác hiện đã 70 – 80 tuổi. Mỗi năm chúng tôi lại mặt đi mặt về các bên đồng nghiệp, vì thế con số các nhà báo từng đưa tin về Chiến tranh Việt Nam cũng đang giảm dần. Thêm nữa, nhiều nhà báo thế này không học được từ cuộc sống thế này lại. Và khi họ nghỉ hưu, việc tham gia mặt chuyên đi tới Việt Nam quả là tốn kém đối với họ’.

Ông Page nói với VOA Việt Ngữ rằng ông đồng ý với đồng nghiệp Carl Robinson về vấn đề tuổi già, và cho biết thêm rằng nhiều người bạn thân của họ đã qua đời trong những năm qua.

Những cuộc gặp lần này đã khiến ‘mặt chuyên trở nên thú vị hơn’. Ông Page nói rằng những ký giả tới được TP HCM lần này cho thấy rằng tuổi cao cũng không thế cản trở được họ.

Ông Robinson cho biết ông mong chờ từng ngày để tới thời điểm được chia sẻ với các bên đồng nghiệp khác về sự thay đổi lớn của Việt Nam ngày nay, cho dù dĩ nhiên vẫn còn nhiều vấn đề tồn tại ở quốc gia này.

Công dân Hoa Kỳ này nhận xét rằng quan hệ Hà Nội–Washington đã có những tiến triển theo chiều hướng tốt đẹp.

Ông cho biết: ‘Hiện giờ còn có mặt bang giao quốc phòng giữa Washington và Hà Nội. Tôi phải nói rằng Việt Nam đã chọn mặt lá bài rất thông minh. Họ không thích và phải cẩn thận giác trở về mặt nước láng giềng lớn (Trung Quốc), trong khi Nga không còn trợ giúp họ nhiều nữa’.

Cho dù còn những vấn đề bất đồng, nhưng họ đều có chung một da cam, những nhìn chung, mọi chuyện đã êm đẹp hơn rất nhiều. Tôi nghĩ chính quyền Hà Nội giờ đã hiểu ra rằng họ không nên thúc ép Hoa Kỳ quanh vấn đề chung da cam, vì Washington thực tình muốn giải quyết chuyện đó nhưng phải qua các nghiên cứu khoa học, chứ không phải chỉ khẳng định rằng những đứa trẻ bom sinh ở Việt Nam là do chung da cam gây ra.

Tôi nghĩ rằng điểm đáng chú ý trong mối bang giao Việt – Mỹ là việc gay gắt trích và đòi đòi nhau không còn nữa, mà thay vào đó là các bước đi thực tiễn. Ngay cả khi Washington lên tiếng về vấn đề nhân quyền, Việt Nam thường lên tiếng phản đối mạnh mẽ, nhưng sau đó họ đều trỗi dậy, họ âm thầm lắng nghe và thực hiện điều Hoa Kỳ nói. Lấy ví dụ khi tôi mới trở lại Việt Nam, đọc Tin lành báo đàn áp mạnh tay, nhưng giờ trở lại, tôi nhận thấy có nhiều nhà thờ Tin lành mới.

Trong khi đó, ông Page nói rằng so với trước, ông đã hiểu rõ hơn về Việt Nam:

‘Khi tôi trở lại Việt Nam lần đầu tiên vào năm 1980, tôi đã chứng kiến một sự thay đổi, hay nói cách khác là một sự lột xác của đất nước này sau thời kỳ đói khổ và chuyển đổi sang nền kinh tế thị trường. Tôi cũng cảm nhận rõ hơn về văn hóa và con người Việt Nam rõ hơn so với thời thanh niên nhiều nông dân và sống gòp, lúc tôi 23 – 24 tuổi.’

Sau khi rời TP HCM, đoàn nhà báo sang thủ đô Phnom Penh để tiếp xúc hàng chục đồng nghiệp nghiệp đã bỏ chế độ Khmer Đỏ sát hại ở Campuchia trong những năm 70.